

آموزش گام به گام شطرنج

دوره آمادگی ۱

سیامک آزادواری

آموزش گام به گام شطرنج

دوره آمادگی ۱

ACHMAZ

فروشگاه تخصصی شطرنج
سیامک آزادواری

WWW.ACHMAZSTORE.IR

سرشناسه: آزادواری، سیامک، ۱۳۴۸ - عنوان و نام پدیدآورنده: آموزش گام به گام شطرنج دوره
آمادگی ۱ / سیامک آزادواری ■ مشخصات نشر: تهران، شباهنگ، ۱۳۸۹ ■ مشخصات ظاهری:
۱۲۰ص: مصور جدول.

ISBN 978-600-130-017-2

■ وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا
■ موضوع: شطرنج - راهنمای آموزشی
■ رده‌بندی کنگره: ۱۳۸۹ / ۴۱۸ / ۱۴۴۵ / GV ■ رده‌بندی دیویی: ۷۹۴/۱۰۷
■ شماره کتابشناسی ملی: ۲۱۷۱۵۱۹

آموزش گام به گام شطرنج دوره آمادگی ۱

انتشارات شباهنگ

فروشگاه تخصصی شطرنج

سیامک آزادواری	تألیف
ابوالقاسم نجیب	ویراستار
محسن مالکی	طرح جلد
صدف	لیتوگرافی
۱۳۹۶	چاپ چهارم
جمالی	چاپخانه
مهرگان	صحافی
۲۰۰۰ جلد	شمارگان
۹۷۸ - ۶۰۰ - ۱۳۰ - ۰۱۷ - ۲	شابک
۷۵۰۰ تومان	قیمت

مرکز پخش: خیابان انقلاب، خیابان شهدای ژاندارمری، پلاک ۴۹،

تلفن ۶-۶۶۹۶۴۲۳۵ فاکس ۶۶۴۶۰۳۶۵

فروشگاه: خیابان انقلاب، خیابان فروردین، ساختمان ناشران، پلاک ۲۷۳

تلفن ۱۰-۶۶۹۵۳۶۰۹، ۶۶۴۱۳۱۷۵

کلیه حقوق چاپ، نشر و توزیع این اثر متعلق به مؤلف می‌باشد.

به نام آنکه جان را فکرت آموخت

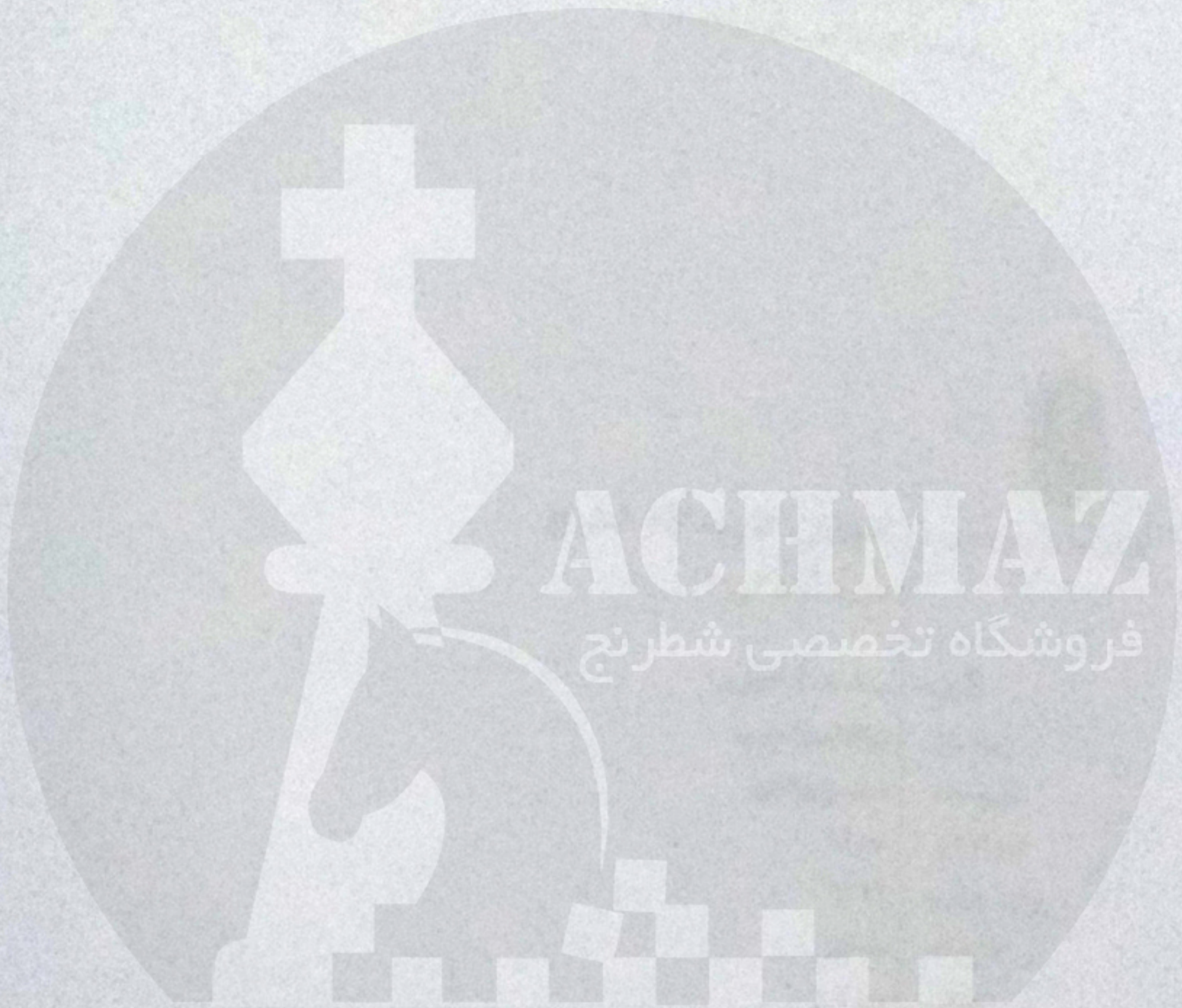
WWW.ACHMAZSTORE.IR

تقدیم به

همسر و فرزندانم

که وقت آنها را صرف تألیف این اثر کردم

WWW.ACHMAZSTORE.IR

فهرست

۶	پیشگفتار
	فصل اول
۱۲	حرکت مهره‌ها و بعضی مشخصات صفحه
	فصل دوم
۵۶	(۱-۲) مفهوم کیش و راه‌های رفع کیش
۶۲	(۲-۲) مفهوم مات
۶۵	(۳-۲) آشنایی با چند قانون و تمرین مات‌های یک حرکتی
	فصل سوم
۷۸	(۱-۳) ارزش نسبی مهره‌ها
۷۹	(۲-۳) شناخت بیشتر از صفحه
	فصل چهارم
۸۲	(۱-۴) ترفیع پیاده
۸۳	(۲-۴) ترفیع همراه با گرفتن مهره حریف
	فصل پنجم
۹۰	(۱-۵) روش و هدف قلعه رفتن
۹۳	(۲-۵) شرایط قلعه رفتن
۹۶	(۳-۵) نکاتی در مورد قلعه
	فصل ششم
۱۰۰	(۱-۶) حالت‌های تساوی
۱۰۴	(۲-۶) تمرین‌های تکمیلی حرکت رخ و اسب
۱۰۷	(۳-۶) تجسم مات (۱)
	فصل هفتم
۱۱۰	(۱-۷) دلیل ارزش مهره‌ها
۱۱۲	(۲-۷) مقایسه قلعه کوچک و بزرگ
۱۱۲	(۳-۷) تجسم مات (۲)
	فصل هشتم
۱۱۶	(۱-۸) گرفتن پیاده در حال عبور
۱۱۸	(۲-۸) قانون دست به مهره

پیشگفتار

پس از چاپ کتاب «آموزش شطرنج به کودکان» و استفاده از آن در مهد کودکها، مدارس و آموزشگاهها و با توجه به تجربه حاصل از تدریس کتاب مذکور توسط مربیان محترم شطرنج کشور، دوره آمادگی را بازنگری کردم. در نتیجه دوره آمادگی در دو مرحله (۱ و ۲) تهیه گردید.

کتاب حاضر مطالب آموزشی دوره آمادگی ۱ می باشد که در هشت فصل تنظیم و سعی شده تا حد امکان ساده، روان و به صورت الفبایی بیان شود تا برای کودکان قابل فهم باشد. برای جذاب کردن مطالب، اشعاری به بعضی از فصلها اضافه شده است.

روش های استفاده از این کتاب

آموزشگاه تخصصی شطرنج

۱. در آموزشگاه شطرنج:

پیشنهاد می شود مطالب این کتاب طی دو ترم (شانزده تا بیست و چهار جلسه) برای کودکان کمتر از هشت سال تدریس شود. تعداد جلسات تدریس برای نوآموزان هشت سال و بالاتر، به تشخیص مدرس بستگی دارد.

۲. در مدرسه:

برای سال اول و دوم ابتدایی پیشنهاد می شود طی یک سال تحصیلی (هر هفته دو جلسه و هر جلسه ۴۵ دقیقه) تدریس شود. برای سال سوم ابتدایی و بالاتر بستگی به تشخیص مدرس دارد که طی چند جلسه تدریس شود.

در هر جلسه ۵ تا ۱۰ دقیقه حل مسائل و مرور مطالب گذشته، ۱۵ تا ۲۰ دقیقه آموزش مطالب جدید و مدت باقیمانده به بازی بچه ها با یکدیگر اختصاص یابد.

۳. در منزل:

در صورتی که مطالب این کتاب را در منزل و به تنهایی به فرزند خود آموزش می دهید به گونه ای تدریس شود که هر روز چند مسئله از کتاب تمرین آمادگی ۱ نیز حل شود و قبل از شروع مرحله آمادگی ۲ حداقل ۲۰۰ دست بازی کرده باشد.

چند توصیه:

۱. به نظر بنده در این دوره نیازی نیست که نحوه و اصول شروع بازی تدریس شود.

می توانیم به نوآموز تاکید کنیم که بهتر است از همه مهره ها استفاده کند.

۲. نکته بسیار مهم این است که نوآموز در حین بازی به تهدیدهای ساده (مات یا گرفتن مهره) توجه کند. شما می توانید در طول یک بازی چند بار به او تذکر دهید مثلاً بگویید که «در این لحظه می توانی یک مهره من را بگیری» یا «من می توانم یک مهره ات را بگیرم» و به او کمک کنید تا خودش حرکت صحیح را پیدا کند.

۳. نوآموز را تشویق کنید که هر روز به صورت منظم تمرین کند. در این مرحله روزی ۱۵ تا ۳۰ دقیقه کافی است. (هر روز چند مسئله حل و حداقل یک دست بازی کند).

برای استفاده از کتاب باید ابتدا نام خانه ها و روش ثبت حرکات در کتاب را فرا گیرید

در این کتاب از تصویر مهره‌ها استفاده شده است.

تصویر و علامت اختصاری مهره‌های شطرنج:

نام مهره	تصویر مهره (سفید و سیاه)	علامت اختصاری (در زبان انگلیسی)
شاه	 	K
وزیر	 	Q
رخ	 	R
فیل	 	B
اسب	 	N
پیاده	 	P

* علامت‌های اصلی که در این کتاب

استفاده شده است:

کیش : +

کیش و مات : #

گرفتن (زدن): X

قلعه کوچک: O-O

قلعه بزرگ: O-O-O

نوبت با سفید: ○

نوبت با سیاه: ●

الف) روش ثبت حرکت سوارها

(شاه، وزیر، رخ، فیل، اسب)

برای ثبت حرکت سوار، علامت اختصاری آن

سوار همراه با نام خانه‌ای که به آنجا رفته

ثبت می‌شود. در شکل ۳ اسب از خانه g1 به

f3 می‌رود: 1.Nf3

با توجه به اینکه در این کتاب از تصویر مهره

استفاده شده این حرکت به این صورت ثبت

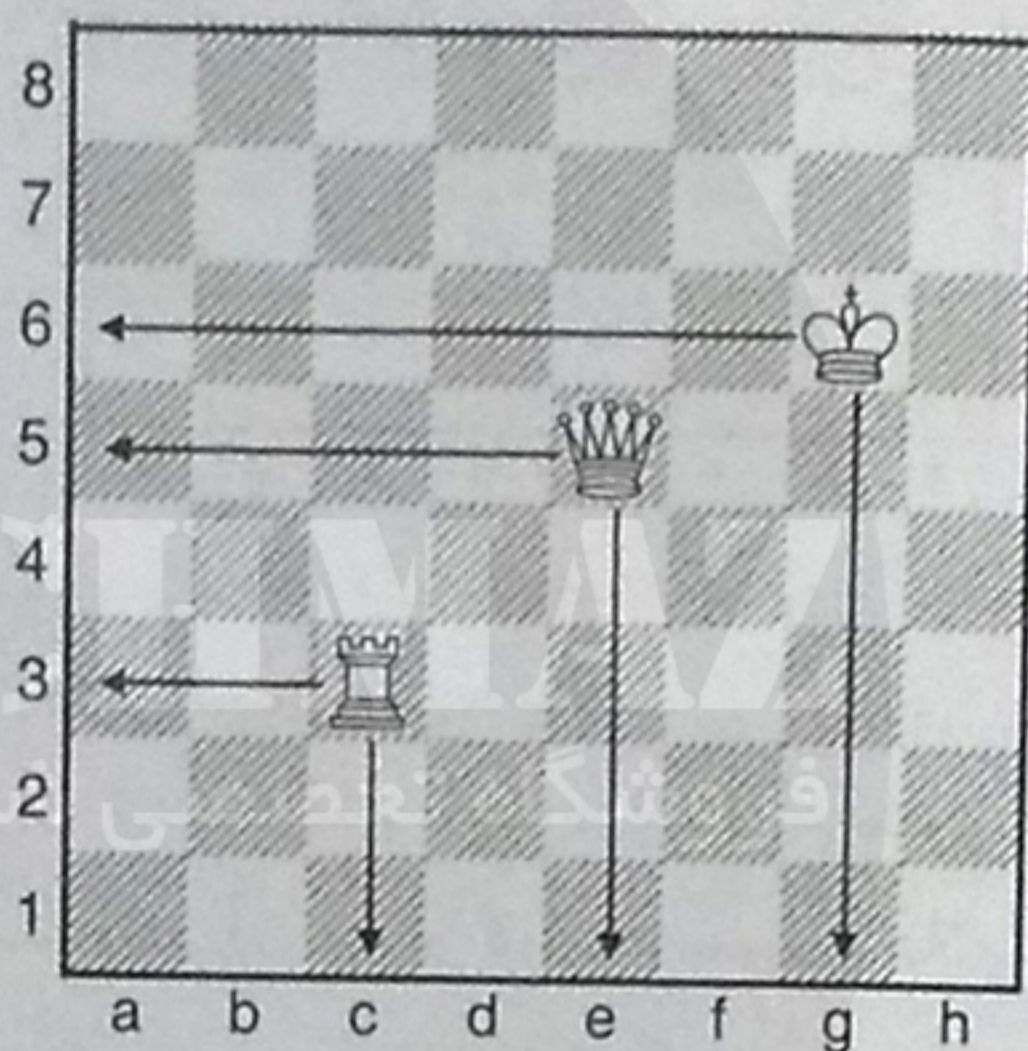
شده است: 1.♞f3

و سپس مطابق فصل‌های کتاب به فرزند خود آموزش دهید.

برای تعیین نام خانه‌های صفحه از حروف و اعدادی که در کناره‌های صفحه قرار دارند استفاده می‌کنیم.

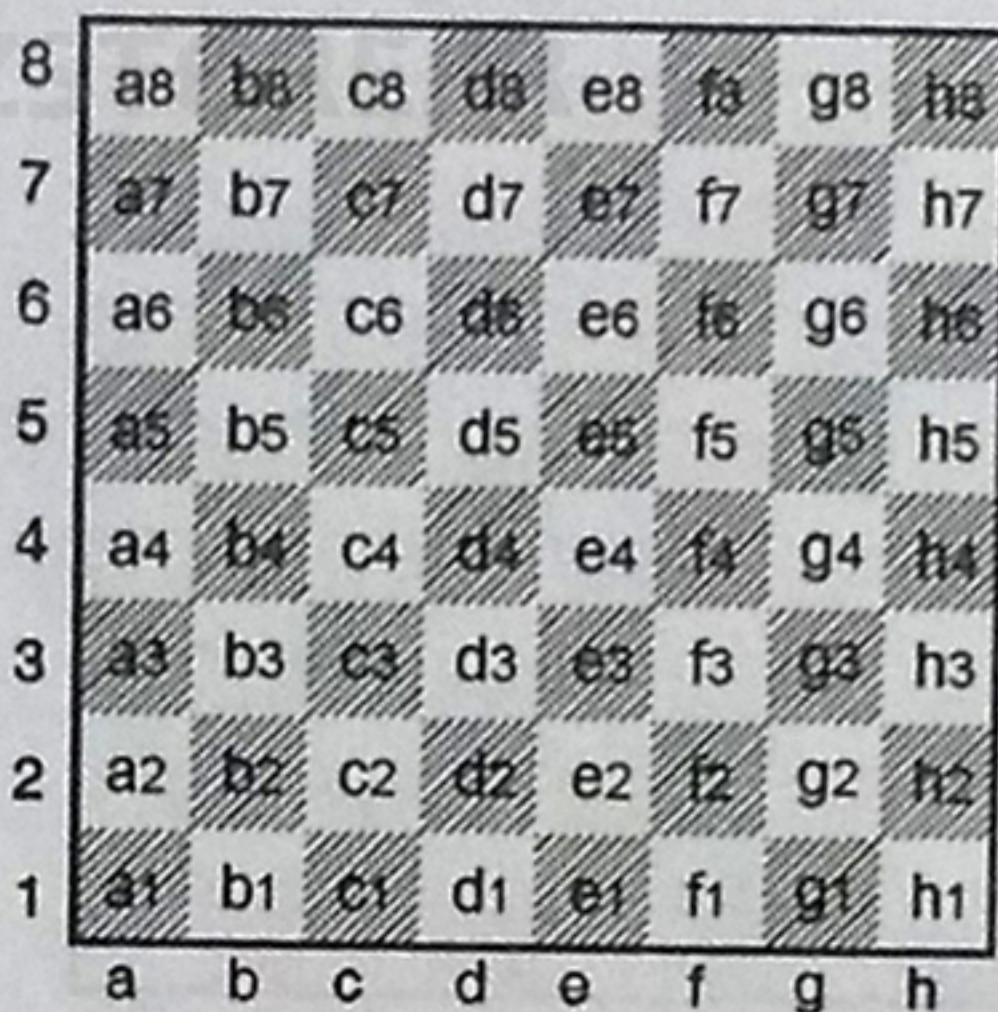
محل تلاقی یک حرف و یک عدد (یک ستون و یک عرض) نام یک خانه را مشخص می‌کند.

در شکل ۱ رخ در خانه c3، وزیر در خانه e5 و شاه در خانه g6 قرار دارد.

(۱)

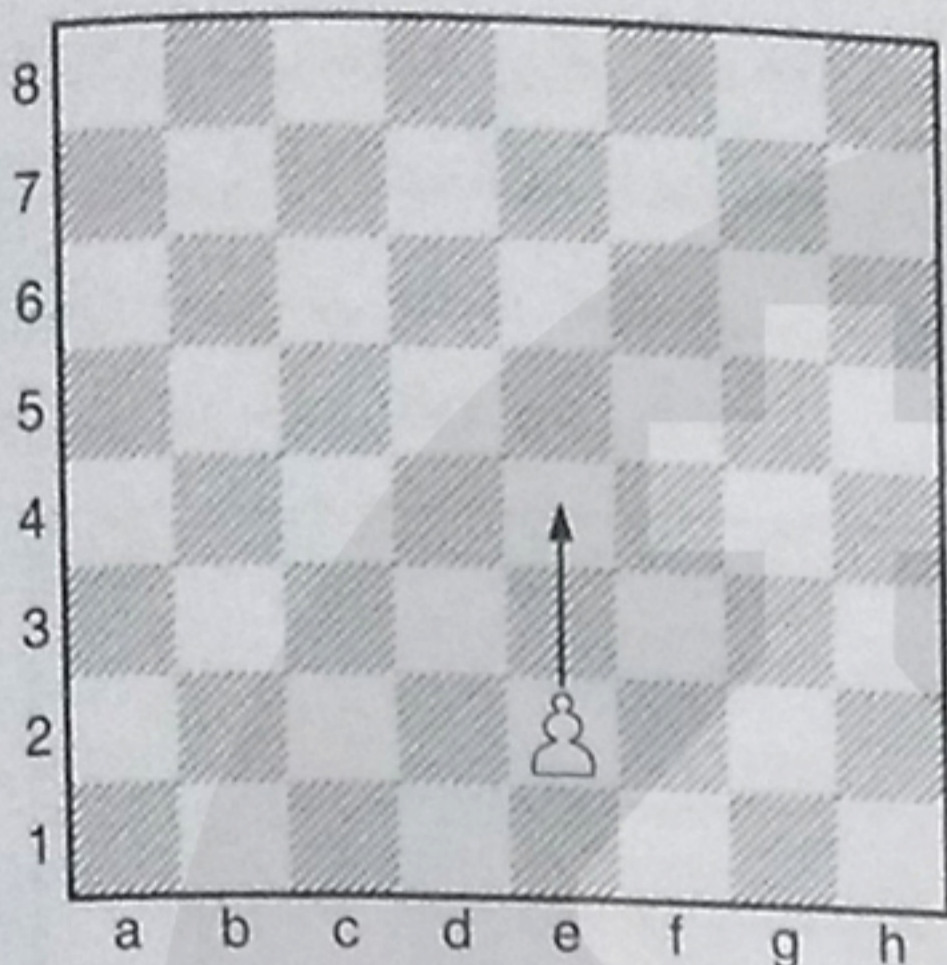
در شکل ۲، نام هر یک از خانه‌ها نوشته شده است.

(۲)

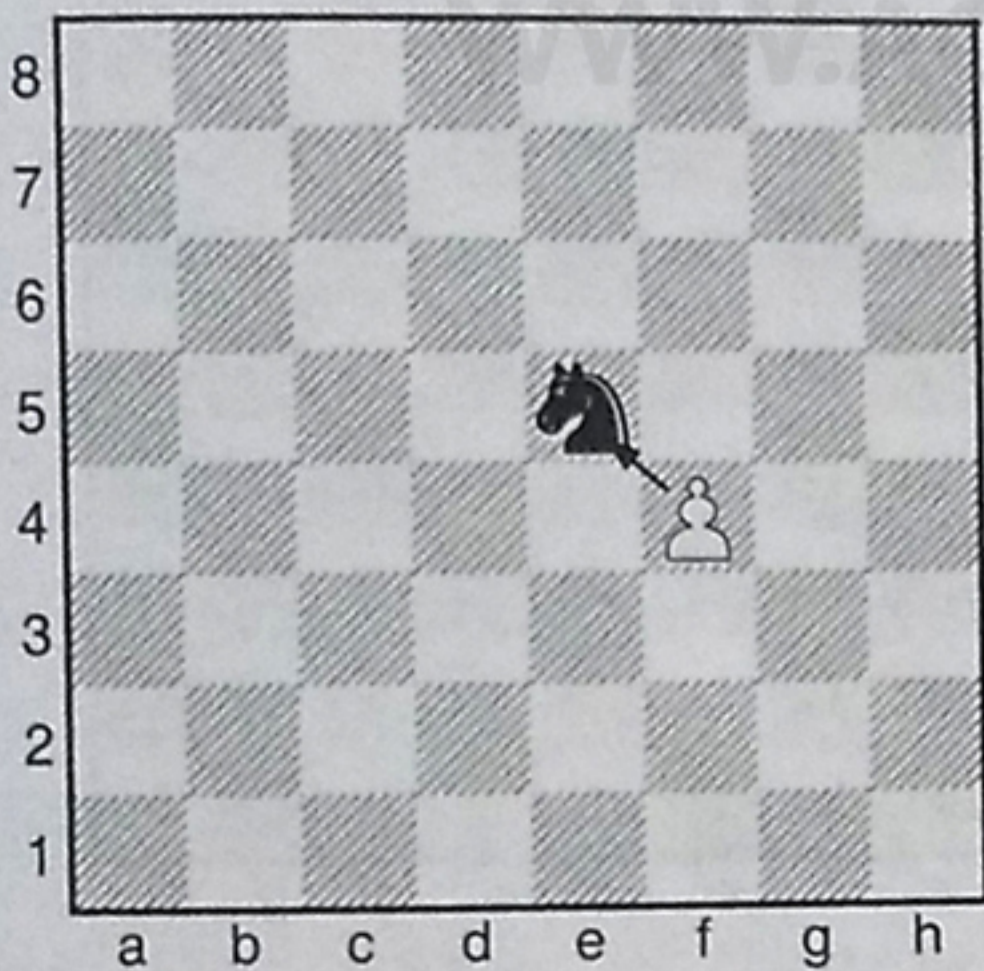

پ) روش ثبت حرکت پیاده
برای ثبت حرکت پیاده فقط نام خانه‌ای که پیاده در آنجا قرار می‌گیرد ثبت می‌شود.
در شکل ۵ پیاده سفید به خانه e4 می‌رود:
1.e4

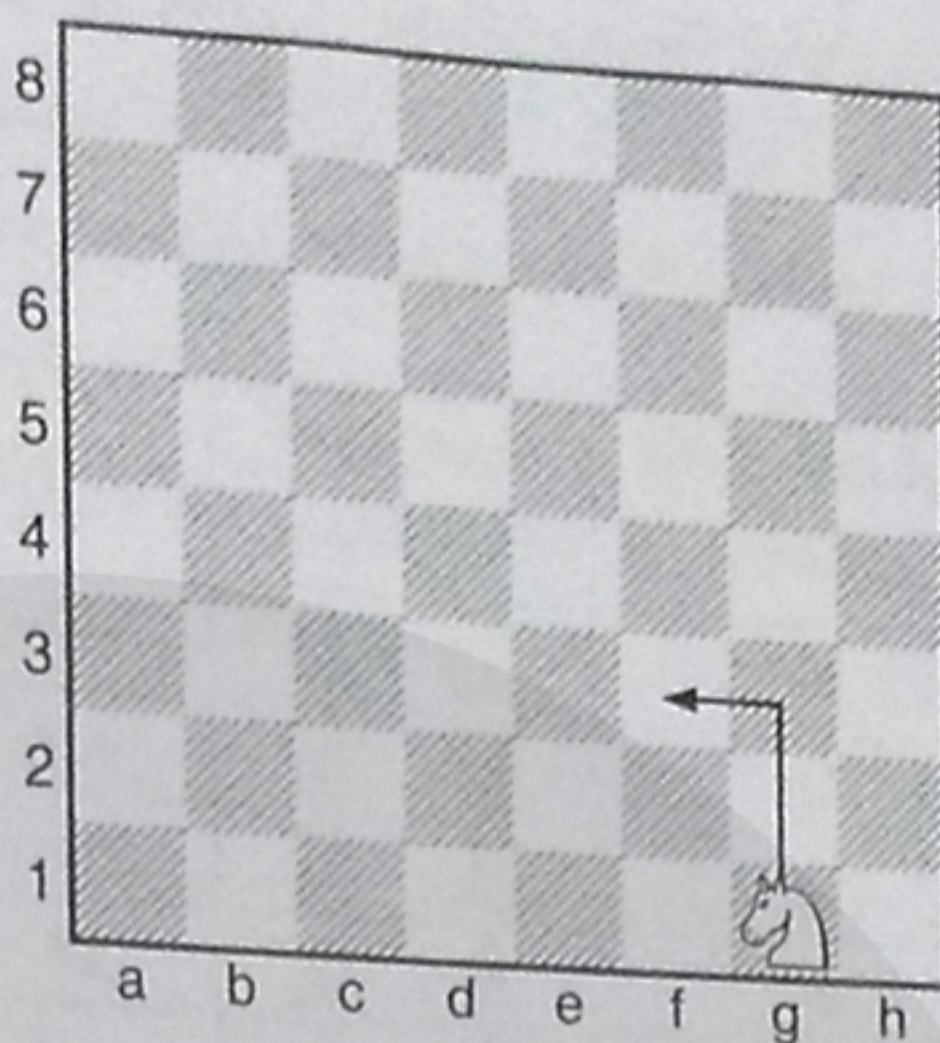

(۵)

ت) روش ثبت گرفتن با پیاده
برای ثبت گرفتن با پیاده، ابتدا نام ستونی که پیاده در آن قرار گرفته، سپس علامت ضربدر و بعد نام خانه‌ای که مهره گرفته شده در آن قرار دارد ثبت می‌شود.
در شکل ۶ پیاده سفید اسب سیاه را که در خانه e5 است می‌گیرد: 1.fxe5

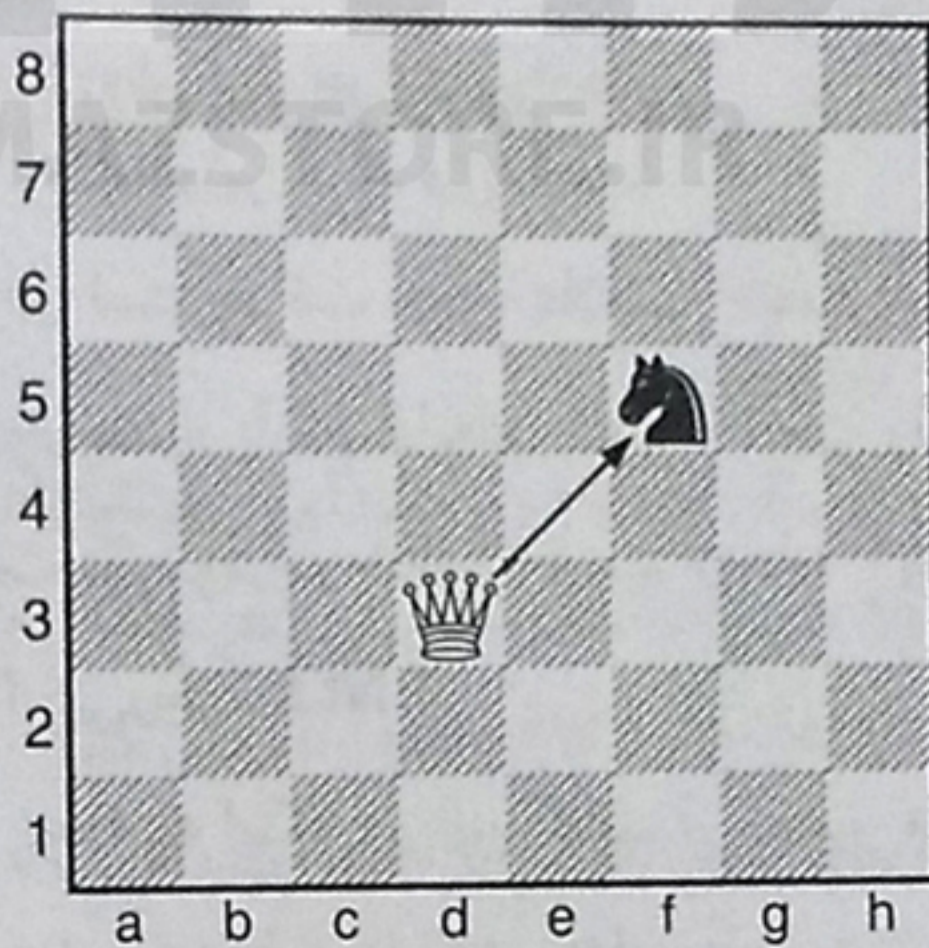
(۶)

(۳)

ب) روش ثبت گرفتن با سوارها
(شاه، وزیر، رخ، فیل، اسب)

وقتی یک سوار مهره حریف را می‌گیرد ابتدا علامت اختصاری آن سوار، سپس علامت ضربدر و بعد نام خانه‌ای که مهره گرفته شده در آن قرار داشته ثبت می‌شود.
در شکل ۴ وزیر سفید اسب سیاه را که در خانه f5 قرار دارد می‌گیرد: 1.Qxf5
ثبت تصویری این حرکت به این صورت است: 1.♙xf5

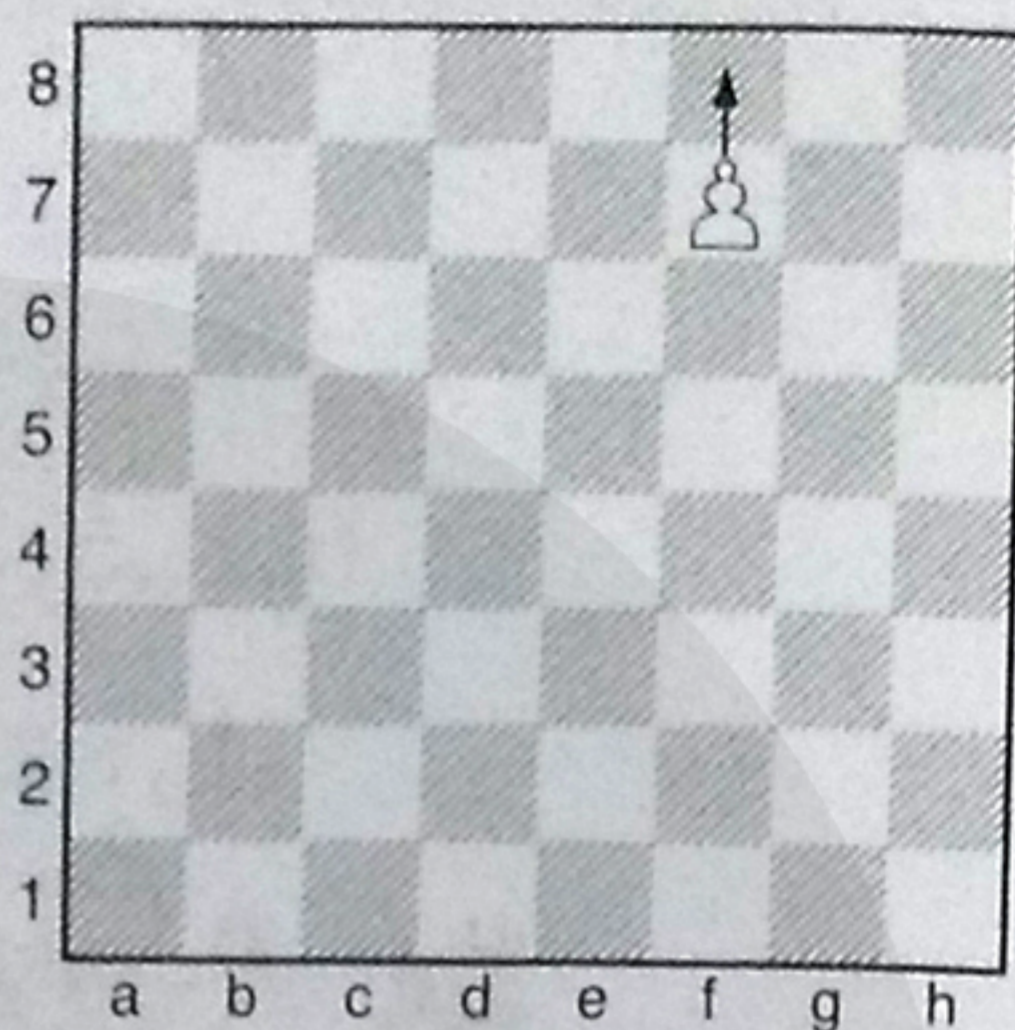

(۴)

ث) روش ثبت ترفیع پیاده

وقتی پیاده‌ای به آخرین عرض می‌رسد ابتدا نام آن خانه، سپس علامت مساوی و بعد تصویر مهره جدید ثبت می‌شود.

(۷)

در شکل ۷ پیاده سفید به خانه f8 می‌رود و تبدیل به وزیر می‌شود: $1.f8=Q$
ثبت تصویری این حرکت به این صورت است:

$1.f8=♔$

سپاسگزاری

از ویراستار این کتاب، دوست گرامی استاد ابوالقاسم نجیب داور بین‌المللی و مربی درجه یک کشور که تجربه گرانقدری در زمینه تدریس به کودکان دارند به خاطر اشعاری که در اختیار اینجانب قرار دادند و همچنین نظرات سودمندی که در راستای افزایش کیفیت کتاب دادند تشکر می‌کنم. همچنین از آقایان: استاد بزرگ امیر باقری، هاملت تومانیان، امیر تشریفی، محمد نعمتی، محمد تقی ابراهیم‌زاده، رضا مهدی‌پور، حسین میرزایی، سید محمدسادات نجفی، فرهاد یاسینی و خانمها: گلشن‌پور، آزاده دل‌ذبیحی و بهادری سپاسگزارم.

در ضمن از جناب آقای قاسم احمدزاده که نظارت و مدیریت بر مراحل چاپ کتاب را پذیرفتند، تشکر می‌کنم.

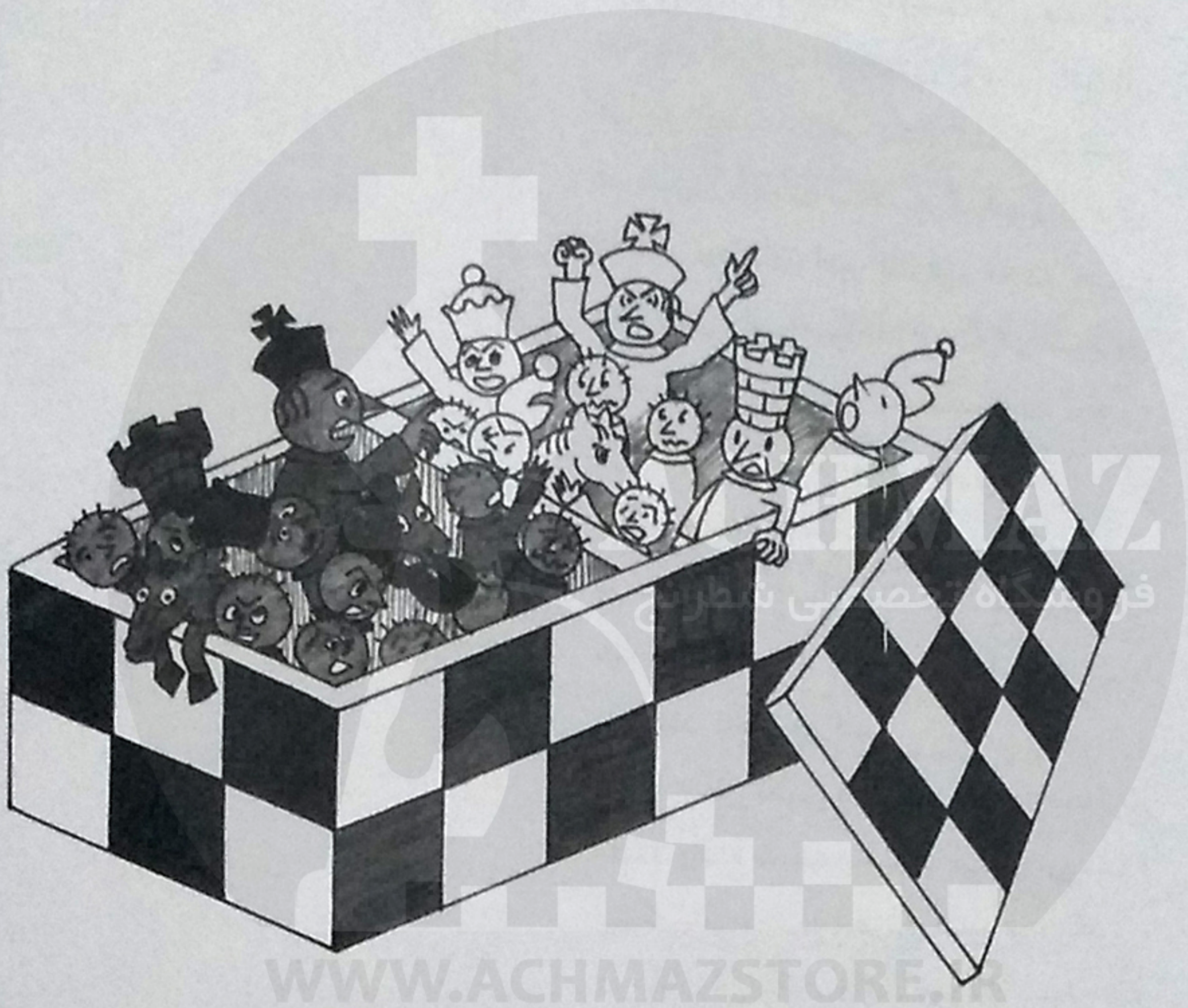
امیدوارم این تلاش در جهت توسعه شطرنج مفید واقع شده و مورد قبول مربیان و پیشکسوتان محترم شطرنج کشور قرار بگیرد. در پایان از اساتید و پیشکسوتان شطرنج و خوانندگان گرامی تقاضا می‌نمایم نظرات و پیشنهادات خود را به اینجانب اعلام نمایند.

سیامک آزادواری

فروردین ۱۳۹۰

s.azadvari@gmail.com

www.achmazstore.ir

به نظر من باید شطرنج را به تمام کودکان در فرم ساده و ابتدایی آموزش داد.
شطرنج اعتماد به نفس کودکان را افزایش می‌دهد و در عین حال قدرت تخیل
آنها را زیاد می‌کند.
مهمتر از همه آنکه حس مسئولیت‌پذیری واقعی در آنان ایجاد می‌نماید.

گری کاسپاروف

تمرین های گام به گام شطرنج
از همین نویسنده منتشر شده است

انتشارات شباهنگ

www.shabahangbook.com

ISBN 978-600-130-017-2

9 786001 300172